

Vážené dámy a vážení pánové, milí kolegové a kolegyně,

je mi potěšením, že vás mohu, jménem pana ministra i svým, po roce přivítat zde v ústředí v Černínském paláci při výroční Konferenci ekonomických radů ministerstva zahraničních věcí. Dovolte mi proto, abych volně parafrázoval vzkaz, který vám, jako účastníkům konference, posílá:

„Přeji vám plodná jednání, ale prosím nezapomínejte na to, že řečmi toho mnoho nevyřešíme. Je potřeba především tvrdě pracovat, abychom dokázali se ctí plnit náš úkol a naše poslání v zahraniční službě. Ochrana ekonomických zájmů naší země je v dnešní době mimořádně náročným a prvořadým úkolem, a na to nesmíme zapomínat!“

A tak tedy, abychom pokud možno splnili úkol, který nám pan ministr pro letošní poradu zadal, dovolte, abych zahájil v zastoupení pana ministra naše letošní setkání.

Od loňského roku jsou vnější ekonomické vztahy a podpora českého exportu jasnými prioritami v práci české diplomacie. Naše země z exportu žije a ministerstvo zahraničních věcí disponuje nástroji, které je možno a nutno k podpoře exportu efektivně využívat. Tato základní výchozí situace jen nabývá ještě více na významu v době, kdy je predikce ekonomického vývoje zejména na našich klasických trzích negativní.

Při tom jako státní úředníci nesmíme podléhat sebeklamu, že stát je exportér, že sebelépe fungující státní aparát může nahradit exportní strategie firem při jejich snaze expandovat na vnější trhy. Stát a jeho systém podpory exportu totiž nerozhodují o tom, kolik se bude vyvážet českých výrobků a kam. Segment celkového objemu exportu, který může ovlivnit stát a jeho aparát svou podpůrnou činností, je relativně úzký a není samospasitelný. Na našem systému státní podpory exportu musíme stále pracovat a dále zlepšovat, co je možno zlepšit, ale pokud by nebyly české výrobky schopné obstát v globální

konkurenci, žádný sebedokonalejší diplomat ani úředník by je neprodal. Stejně tak musíme respektovat globální ekonomický vývoj a situaci u našich tradičních odběratelů. A jestliže objektivně existují silné vlivy snižující celosvětovou poptávku, pak extenzivní pojetí rozšiřování naší situaci nemůže příliš zlepšit. Klíč je v konkurenceschopnosti a intenzivním pojetí podpůrné činnosti státu.

Jaká je tedy pozice našeho ministerstva vzhledem k současné situaci a odhadovaným trendům?

Je tomu právě rok, co v tomto sále podepsal ministr zahraničních věcí společně s ministrem průmyslu a obchodu „Dohodu o garantované úrovni služeb v oblasti prosazování obchodních zájmů českých firem“. Předmětem této dohody je „vymezení působnosti jednotlivých účastníků procesu asistence státu při prosazování obchodních zájmů českých firem v zahraničí“. V rámci této dohody ministerstvo zahraničních věcí zaměřilo svoji pozornost na následující oblasti:

- 1. Příprava nových velvyslanců** – Systematicky pracujeme se stávajícími i nově vyjíždějícími velvyslanci a vštěpujeme jim zásadu, že podpora a ochrana českých ekonomických zájmů v zahraničí je prioritní agendou celého zastupitelského úřadu. Od loňského roku uplatňujeme atraktivní model představení všech nových velvyslanců manažerům exportních firem, bank a podnikatelských svazů. Mezinárodní obchodní komora (ICC) pro ně souběžně připravuje pracovní teritoriální stoly, jichž se zpravidla zúčastňují i velvyslanci hostitelských zemí těchto našich velvyslanců.
- 2. Nová náplň práce ekonomických radů** - V duchu vloni podepsané dohody považujeme za nezbytné, aby naši vyslaní diplomaté, ať už ve funkcích ekonomických radů či tajemníků nebo v kumulované funkci ALL, byli schopni se zaměřit nejen na samotnou podporu exportu, ale aby

byli schopni také nabídnout adekvátní informace a servis případným zájemcům o investice v ČR. Stejně tak musí být připraveni napomáhat rozvoji vědeckotechnické a technologické spolupráce při uplatňování výsledků vědy, výzkumu a inovací. A velký důraz klademe také na to, aby naše ambasády, tam kde je to vhodné, uměly také napomáhat navazování spolupráce vysokých škol.

Mimořádně významnou roli samozřejmě hrají i nadále naše ambasády a jejich ekonomičtí radové také v jednáních, která pracovně označujeme „G2G“, tedy při komunikaci o obecných podmínkách pro rozvoj vzájemného obchodu s vládními institucemi v každé jednotlivé zemi.

3. Posílená síť diplomatů s ekonomickou agendou – V současné době se výlučně ekonomickou agendou zabývá 72 diplomatů po celém světě. Vedle toho se touto problematikou dnes zabývá dalších 42 našich lidí, zařazených do kategorie ALL. A nelze nezapočítat také kapacitu prakticky všech 110 vedoucích našich zastupitelských úřadů, tedy 84 velvyslanců, 2 konzulů, 14 generálních konzulů a dalších 162 honorárních konzulů, kteří podle nedávno projednané koncepce rovněž zvyšují svou roli při podpoře českých ekonomických zájmů. To je početná a kvalitní armáda diplomatů, unikátní a ničím nenahraditelná síť připravená k podpoře a ochraně našich ekonomických zájmů po celém světě!

4. Nový model vzdělávání od roku 2012 – Zvýšené nároky na výkony našich diplomatů v této oblasti si vyžádaly samozřejmě i nový přístup k jejich kvalifikaci. Zavedli jsme dva stupně jejich vzdělávání a přípravy: výrazně byla posílena všeobecná ekonomická příprava v rámci Diplomatické akademie a byla rozšířena specifická předvýjezdová

příprava, jejíž povinnou součástí je absolvovat vyčleněnou část programu Exportní akademie, kterou pro ně připravuje agentura CzechTrade.

5. Memoranda o spolupráci s VŠE a s ČEB – Hodně si při zlepšování kvality naší práce slibujeme také od dvou memorand o spolupráci, která v letošním roce uzavřelo MZV s ČEB, resp. s VŠE. Pro ČEB v rámci této spolupráce nabízíme podmínky pro stáže jejich pracovníků na našich vybraných zastupitelských úřadech. Tyto stáže by jim měly umožnit přímo v teritoriu, kam bude banka směřovat své úvěry, vyhodnotit situaci, míru rizika i reálnost jednotlivých projektů. Pracovníci ambasad by pak na oplátku měli mít možnost se v praxi seznámit s metodikou, podle které banky hodnotí bonitu a ekonomickou sílu jednotlivých destinací. Spolupráce s VŠE by pak měla našemu ministerstvu přinést možnost získání některých složitějších a komplexnějších analýz přímo od špičkové české vysoké školy s ekonomickým i zahraničním zaměřením. Na druhé straně pak tato spolupráce nabízí studentům VŠE pomoc při zajišťování jejich studijních pobytů v zahraničí a profesorskému sboru VŠE účast na misích v doprovodu našeho ministra a možnost jednání s jejich adekvátními protějšky v jednotlivých zemích.

6. Nové formy spolupráce s podnikateli – Uvědomujeme si, že naším klientem, tedy tím, pro koho vlastně ekonomickou diplomacii děláme, jsou české firmy. Proto zařazujeme do naší práce nové prvky a nové formy spolupráce s podnikateli, abychom mohli lépe poznat, co vlastně firmy od státu požadují, a nabídnout jim to. Vedle již zmíněné nové tradice pravidelných setkání odjíždějících velvyslanců se zástupci exportérů mnohem intenzivněji komunikujeme se zástupci podnikatelských platforem, a to nejen s Hospodářskou komorou a Svazem

průmyslu a dopravy, ale nově také s dalšími, menšími a specializovanějšími platformami. Za posledních několik měsíců jsme uspořádali pracovní setkání například s Asociací malých a středních podnikatelů, s Asociací obranného průmyslu, Svazem výrobních družstev, Svazem výrobců skla a bižuterie, Svazem strojírenských technologií atd. Snažíme se se všemi co nejvíce osobně setkávat a neformálně debatovat o tom, jak nejefektivněji podporovat export a chránit zájmy našich firem při zahraničním obchodování. Poznatky z těchto setkání pak co nejrychleji promítáme do naší práce.

7. Ekonomické informace o teritoriu – Jedním z našich nejbližších velkých cílů je vytvořit ekonomické strategie pro jednotlivá teritoria a regiony a identifikovat v nich nové příležitosti pro český export. Vycházíme přitom z toho, že ČR musí postupně diverzifikovat směr svého exportu tak, aby nebyla životně závislá jen na exportu do nejbližšího evropského sousedství, ale aby nacházela cestu i do složitějších mimoevropských oblastí. Při tvorbě těchto strategií spolupracujeme jak se zástupci podnikatelů, tak s dalšími partnery ať už ze zahraničních a hospodářských výborů parlamentu, tak i z jiných resortů vlády a samozřejmě také s politickými teritoriálními odbory našeho ministerstva tak, aby naše ekonomické zájmy byly zasazeny do širšího zahraničně-politického kontextu.

8. Nový model podnikatelských misí doprovázejících ministra zahraničních věcí – Nově koncipujeme také podnikatelské mise, které doprovází ministra zahraničních věcí při jeho cestách. Někdy spolupracujeme při jejich organizaci s osvědčenými podnikatelskými platformami, tedy například s Hospodářskou komorou, která se například podílela na přípravě podnikatelských misí do Kataru a Bahrajnu. Jindy

zajišťujeme celou misi vlastními silami, což se velice osvědčilo například při cestě do Gruzie. A umíme si už poradit i se situací, kdy část členů mise cestuje v péči Hospodářské komory a část má svůj individuální program, zorganizovaný naším zastupitelským úřadem. Není to ideální model, ale přesto se osvědčil například při nedávné cestě do Egypta. Snažíme se v každém případě připravit podnikatelskou misi tak, aby její účastníci měli dostatek prostoru pro přímá jednání se svými zahraničními partnery. To, že při takových misích ušetří jejich účastníci výdaje na dopravu a někdy i další náklady, je z tohoto pohledu jen malý bonus, ale jistě nikoli nezajímavý.

9. Projekty na podporu ekonomické diplomacie – Projekty na podporu ekonomické diplomacie, které vypisujeme každoročně už od roku 2006, nepředstavují žádnou převratnou novinku mezi nástroji, které může dnes MZV nabídnout k podpoře českých ekonomických zájmů. Naštěstí se zatím každý rok daří obhájit jejich financování i při stále se snižujícím rozpočtu celého ministerstva. Tak se podařilo v roce 2011 zrealizovat 51 projektů celkem za téměř 5 milionů korun. Letos, stejně jako vlani, zájem o projekty několikanásobně převyšoval možnosti našeho rozpočtu. Přesto se na rok 2012 podařilo získat příspěvek v celkové hodnotě přesahující 5 mil. Kč. a schválit 62 projektů k realizaci.

10. České technologické dny – Další formou, kterou dnes intenzivně používáme při podpoře pronikání českých subjektů na zahraniční trhy, jsou České technologické dny, které MZV z velké části financuje a spolupřátá společně s agenturou CzechInvest v zemích disponujících vyspělými technologiemi. Metoda prezentace potenciálu české vědy, výzkumu a inovací nabízí našim vědeckým pracovištím i technologickým

firmám velice efektivní cestu k jejich potenciálním zahraničním partnerům. Současně se touto cestou posiluje image České republiky jako technologicky vyspělé země, která má co nabídnout.

11. Velvyslanectví jako koordinátor zahraničních aktivit všech složek státu (tzv. „hospitality package“) – Všechny aktivity tady v ústředí by ovšem nemohly být úspěšně realizovány, kdyby se na nich svým zásadním způsobem nepodílely naše zastupitelské úřady. V našem novém pojetí ekonomické diplomacie je velvyslanec a zastupitelský úřad jediným vhodným koordinátorem všech zahraničních aktivit jednotlivých zástupců státu i všech dalších českých subjektů v dané zemi. Zpracováváme k tomu tzv. „hospitality package“, tedy jakýsi sumář možností, které naše zastupitelské úřady mohou nabídnout nejen zahraničním kancelářím vládních agentur, ale také všem dalším osobám a institucím, které mají kladný vztah k naší zemi, ať už jsou to krajané, absolventi českých vysokých škol, pracovníci českých firem působících v dané zemi, a nebo třeba manažeři tamních velkých firem, kteří nějakou dobu pracovali v České republice apod. Mluvíme v této souvislosti o tvorbě „českého týmu“ a věříme, že právě zde je potenciálně velká kapacita pro podporu našich cílů a záměrů, kterou zatím neumíme využívat tak efektivně, jako to umějí jiné země.

12. Efektivnější využívání členství v multilaterálních organizacích – V neposlední řadě bych se rád zmínil o našem cíli lépe využívat naše členství v multilaterálních organizacích, do kterých zatím většinou více přispíváme, než získáváme. Nepochybně, v řadě těchto organizací jsou velice zajímavé zdroje, na jejichž využití se české firmy neumějí participovat. Pořádáme proto semináře a další informační akce, jimiž

chceme českým firmám poskytnout informace a návody, jak k těmto zdrojům přistupovat, a jak je využít pro další internacionalizaci.

Na závěr tohoto výčtu mi dovoluete, abych ještě zmínil to, že prakticky o všem, o čem jsem tu teď hovořil, můžete nalézt mnoho informací na nových webových stránkách www.mzv.cz/ekonomika, které se nám podařilo spustit do ostrého provozu před pár týdny v novém designu a ve výrazně rozšířeném rozsahu oproti předchozímu stavu. Většina z vás už si sama nejspíš vyzkoušela, že i zprávy z akcí, pořádaných na vašich zastupitelských úřadech, se díky těmto novým stránkám velice rychle dostávají na hlavní stránku webu MZV. Rád bych vám poděkoval za to, že právě díky zprávám o vašich akcích, jsou naše nové webové stránky velice dynamické.

Jak už jsem řekl, dámy a pánové, naše plány, cíle a záměry by nebylo možno naplňovat bez vaší kvalitní a obětavé práce v místech, kde dnes působíte. Dovolte mi tedy, abych toto úvodní vystoupení zakončil přáním, aby nám naše letošní setkání přineslo dostatek podnětů do další práce a současně také řadu užitečných pracovních i osobních setkání s kolegy, s nimiž máme možnost se setkat jednou do roka.

Děkuji vám za pozornost.